

احیای جنگل‌ها در کاستاریکا چگونه انجام شد؟

شهره صدری خانلو

کارشناس ارشد آنالیز و ارزیابی محیط‌زیست

کاستاریکا با قرارگیری بین دو اقیانوس، زیستگاه‌های متفاوتی را تشکیل داده است

در دهه ۱۹۴۰، بیش از سه‌چهارم کاستاریکا پوشیده از درخت بود. از جنگل‌های بارانی گرمسیری سرسبز که محل زیست صدها گونه نادر بودند، تا جنگل‌های ابری در بالای جهان. جنگل‌های کاستاریکا در مجموع شش زیست‌بوم مختلف را در این کشور کوچک آمریکای مرکزی تشکیل داده‌اند. اما در دهه‌های بعد جنگل‌های کاستاریکا رو به ویرانی رفتند. چرا که شرکت‌های بزرگ چوب‌بری منابع طبیعی را هدف سودمندی‌های خود قرار دادند. اراضی جنگلی برای کشاورزی و استفاده دام پاک‌تراشی شدند. یک داستان کاملاً آشنا در مناطق گرمسیری از قطع بی‌رویه درختان شکل گرفت. هم اکنون هر شش ثانیه مساحتی به اندازه یک زمین فوتبال از جنگل‌های مناطق بارانی در جهان از دست می‌رود. تا دهه ۱۹۸۰، تنها یک‌سوم از سرزمین‌های جنگلی کاستاریکا باقی‌مانده بودند. این یکی از بالاترین نرخ‌های جنگل‌زدایی در کل آمریکای مرکزی بود. با خواندن این تاریخچه کوتاه شاید انتظار نداشته باشید

که کاستاریکا در تلاش برای حفظ جنگل‌ها از پیشگامان جهان باشد. با وجود این، در یک زمان کوتاه، این کشور توانسته است به طرز چشمگیری اوضاع را تغییر دهد.

این کشور به یکی از اولین کشورهای گرمسیری تبدیل شده که به جنگل‌زدایی پایان داده است. امروزه، حدود ۷۵ درصد از اراضی آن بار دیگر پوشیده از جنگل است. کاستاریکا که فقط ۰/۰۳ درصد از اراضی جنگلی جهان را در اختیار دارد، اکنون از پنج درصد از تنوع زیستی که به سرعت در حال نابودی است، محافظت می‌کند.

خب این کار را چگونه انجام داده است؟

کمک به مردم برای کمک به طبیعت

برای جلوگیری از فاجعه زیست‌محیطی، کاستاریکا مجموعه‌ای از تصمیمات جسورانه را اتخاذ کرد. این تصمیمات به نام‌گذاری این کشور به شادترین و سبزترین مکان روی زمین منجر شد.

معمولاً فرار از گرسنگی و فقر به معنای افزایش تأثیرات زیست‌محیطی یک کشور است. این روند توسط اقتصاددانان «تحول ساختاری» نامیده می‌شود و شامل یک سلسله تغییرات اجتماعی است. زمانی که کشاورزی کمتر مورد استقبال قرار می‌گیرد، مردم برای یافتن شغل به شهرها نقل مکان می‌کنند و صنعتی شدن به آلودگی می‌انجامد. کاستاریکا با دادن زمین، پول و آموزش به مردم، به‌عنوان راهی برای تقویت جوامع، از روند صنعتی شدن منتهی به آلودگی جلوگیری کرد.

پس از یک جنگ داخلی کوتاه اما خشونت‌بار، در اواخر دهه ۱۹۴۰، این کشور ارتش خود را خلع سلاح کرد. منابع مالی به جای صرف هزینه برای خرید اسلحه و تجهیزات نظامی، به مصرف توسعه آموزش و فرهنگ رسیدند. البته هنوز برای رفع نابرابری درآمدی در این کشور باید اقداماتی انجام شود، ولی رویکرد کلی به آن‌ها اجازه داد تا تغییر رویه بدهند.

دولت کشف کرد که
سریع‌ترین راه برای
ترغیب مردم به
مراقبت از
محیط‌زیست، ایجاد
انگیزه بین آنهاست.
در سال ۱۹۹۷،
کاستاریکا با راه‌اندازی
سیستم پرداخت برای
خدمات محیط
زیستی، ابزاری برای
مبارزه با فقر و
جنگل‌زدایی هم‌زمان
ایجاد کرد. این ابزار به
مالکینی که اقداماتی
در جهت حفاظت تنوع
زیستی، محافظت از
منابع آب و یا ذخیره
کربن انجام دهند، پول
می‌دهد.
برنامه‌مذکور اکنون با
استفاده از مالیات‌های
حاصل از سوخت‌های
فسیلی در حال
فعالیت است

دولت کشف کرد که سریع‌ترین راه برای ترغیب مردم به مراقبت از محیط‌زیست، ایجاد انگیزه بین آنهاست. در سال ۱۹۹۷، کاستاریکا با راه‌اندازی سیستم پرداخت برای خدمات محیط‌زیستی، ابزاری برای مبارزه با فقر و جنگل‌زدایی هم‌زمان ایجاد کرد. این ابزار به مالکینی که اقداماتی در جهت حفاظت تنوع زیستی، محافظت از منابع آب و یا ذخیره کربن انجام دهند، پول می‌دهد.

برنامه‌مذکور اکنون با استفاده از مالیات‌های حاصل از سوخت‌های فسیلی در حال فعالیت است. این مبلغ در ۲۰ سال گذشته بیش از ۴۲۰ میلیون یورو بوده که در اختیار مالکان زمین در فقیرترین مناطق قرار گرفته است. اکنون بیش از یک میلیون هکتار از جنگل‌ها توسط این برنامه محافظت می‌شوند.

چگونه می‌توان انقلاب محیطی زیستی در کشور را تداوم بخشید
احترام کشور به محیط‌زیست نیز با موفقیت در صنعت اکوتوریسم تقویت شد. طبق گفته وزارت گردشگری، تقریباً دوسوم از سه میلیون نفری که هر ساله از کاستاریکا دیدن می‌کنند، با هدف‌های «اکوتوریسم» به این کشور می‌روند. درآمدهای گردشگری ۸/۲ درصد از تولید ناخالص داخلی این کشور را تشکیل می‌دهد و حدود ۱۰ درصد از شهروندان در این بخش مشغول به کار هستند. برخلاف برخی از مقاصد گردشگری دیگر که برای حفظ اقتصاد خود به بازدیدکنندگان متکی هستند، این

صنعت به جای تخریب، به محافظت از محیطی یاری می‌رساند که مردم را به خود جلب می‌کند. وزیر گردشگری کاستاریکا می‌گوید: «ما به‌عنوان یک کشور تصمیم گرفتیم که گردشگری به ابزاری برای

پیشرفت اجتماعی تبدیل شود، و نه فقط به‌عنوان صنعتی که اشتغال‌زایی کند. اگر ما الگوی رشد تهاجمی گردشگری انبوه را انتخاب کرده بودیم، دیگر هیچ‌گونه حفاظتی در طبیعت وجود نداشت.» به عقیده وی، مناطق کوچک روستایی و ساحلی که به احتمال زیاد بیشترین بازدیدکننده را به خود جلب می‌کنند، بیشترین پیشرفت اجتماعی را نیز نیاز دارند.

طی ۳۰ سال گذشته تعداد گردشگران در این کشور و درآمدزایی ناشی از آن، این اجازه را داده است که چندین مدرسه، بیمارستان و کلینیک بهداشتی جدید برای تقویت جوامع محلی ساخته شود. این امر به افزایش نرخ باسوادی ۹۰ درصدی منجر شده که به اشتراک گذاشتن انواع اطلاعات بین مردم را ساده‌تر کرده است. سگورا سانچو، وزیر گردشگری این کشور گفت: «اکنون گردشگری کمک می‌کند مستقیماً از یک روش ترکیبی برای آموزش، بهداشت و حمایت مالی استفاده کنیم.»

وی افزود: «ما در حال حاضر ۲۵ درصد از سرزمین خود را به نوعی در رده حفاظتی قرار داده‌ایم و منبع اصلی تأمین اعتبار این اقدامات برای حفاظت، گردشگری است.»

گو اینکه کاستاریکا می‌تواند حفاظت از محیط زیست را در مرزهای خود مدیریت کند، اما تهدید تغییر اقلیم جهانی هنوز یک مشکل فوری است. این کشور در پیش‌بینی‌های اقلیمی به‌عنوان یکی از نقاط داغ جهان شناسایی شده که چشم‌انداز تغییر اقلیم در آن در ۵۰ سال آینده بسیار نگران‌کننده است. افزایش تعداد توفان‌های شدید گرمسیری و باران‌های سیل‌آسا از جمله این تهدیدات است.

منبع:

<https://www.euronews.com/living/2020/11/18/how-did-costa-rica-become-the-greenest-happiest-country-in-the-world>

طی ۳۰ سال گذشته
تعداد گردشگران در
این کشور و
درآمدزایی ناشی از
آن، این اجازه را داده
است که چندین
مدرسه، بیمارستان و
کلینیک بهداشتی
جدید برای تقویت
جوامع محلی ساخته
شود. این امر به
افزایش نرخ باسوادی
۹۰ درصدی منجر شده
که به اشتراک
گذاشتن انواع
اطلاعات بین مردم را
ساده‌تر کرده است

زرافه سفید نادر در آفریقا تحت حفاظت قرار گرفت

رنگ غیر معمول حیوانات باعث می شود، به طور خطرناکی در معرض خطر شکار توسط شکارچیان قرار گیرند. زرافه سفید بسیار کمیابی در آفریقا، پس از شکار اعضای خانواده اش توسط شکارچیان، به دستگاه ردیاب مجهز شد تا توسط محیط بانان محافظت شود.

زرافه ای در جنوب شرقی کنیا، به دلیل بیماری ژنتیکی نادری به نام «لوسیسم»، با از بین رفتن رنگ دانه های پوست، دارای رنگ سفیدی شده است. با نصب دستگاه ردیابی روی یکی از شاخ های این زرافه، از آن در برابر شکارچیان حفاظت می شود. این دستگاه ردیاب به صورت ساعتی محل زندگی حیوان را مخابره کند. بنابراین محیط بانان می توانند به صورت روزانه حرکات آن را کنترل و در برابر خطر شکارچیان از آن حفاظت کنند.

بر اساس گزارش های حیات وحش آفریقا، دو زرافه سفید دیگر توسط شکارچیان شکار شده اند. این سه زرافه سفید، به عنوان گونه کمیاب آفریقا معرفی شده بودند، ولی دو تا از آنها به دلیل شکار از بین رفتند. «بنیاد حیات وحش آفریقا» اعلام کرده است که تعداد زرافه های آفریقا در ۳۰ سال گذشته ۴۰ درصد کاهش یافته و گزارش ها نشان می دهند که شکار غیرقانونی و قاچاق حیات وحش در این کاهش نقش مهمی داشته است. بنیاد مزبور همچنین اعلام کرده است که هم اکنون بیش از ۶۸ هزار زرافه در جهان وجود دارد. زرافه ها به عنوان گونه های آسیب پذیر در گروه در حال انقراض طبقه بندی شده اند.

منبع:

nbcnews

<https://www.nbcnews.com/news/animal-news/extremely-rare-white-giraffe-gets-tracker-after-poachers-killed-its-n1248078>

تایلندی‌ها در صورت حفاظت از جنگل‌های «مانگرو» می‌توانند صاحب‌خانه شوند

مقامات تایلندی، در ازای حفاظت از جنگل‌های مانگرو به خانواده‌های فاقد زمین اجازه زندگی و ساخت خانه در «منطقه جنگلی حرا» را می‌دهند. این شکلی از همکاری بی‌نظیری است که می‌تواند به حفاظت از جنگل‌های حرا کمک کند.

براساس توافق‌نامه‌ای بین دولت، گروه‌های حافظ حقوق بشر و حدود ۴۵ خانواده در شهر ساحلی «رانونگ»، جامعه محلی در صورت مشارکت در حفاظت از جنگل‌های مانگرو، از حق مالکیت برخوردار نخواهد شد، اما کمک برای ساخت خانه و امکان دسترسی به تأسیسات و زیرساخت‌ها را دریافت خواهد کرد.

این توافق‌نامه که در اوایل ماه نوامبر منعقد شده و شامل افراد بومی ساحل‌نشین است، اکنون در شهرهای ساحلی دیگری مانند «پوکت» و «کرابی» در حال تکثیر است. مدیر بنیاد حافظ حقوق بشر که یکی از طرف‌های توافق‌نامه است می‌گوید: جوامع به مدت طولانی برای دستیابی به زمین جنگیدند و ما تلاش کردیم از طریق مذاکرات متعدد راه‌حلی پیدا کنیم. این یک طرح آزمایشی و اولین نمونه در نوع خود است. الگویی از همکاری بین جوامع، سازمان‌های مدنی و دولت که می‌تواند در مناطق حفاظت‌شده برای افراد فاقد زمین مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

حدود یک‌سوم از جمعیت ۶۹ میلیون نفری تایلند برای امرار معاش خود به زمین وابسته هستند، اما براساس اعلام گروه‌های مدافع حقوق زمین که مدت‌هاست خواستار اصلاحات هستند، تقریباً ۸۰ درصد از زمین‌های خصوصی به‌طور رسمی در اختیار کمتر از یک‌پنجم از مردم قرار دارند.

جوامع ساحلی در برابر توسعه و رونق گردشگری آسیب‌پذیر هستند، در حالی که تلاش‌های حفاظتی دولت تنها در دسترسی به دریا و ماهی‌گیری خلاصه می‌شود. وزیر منابع طبیعی و محیط زیست تایلند، سال گذشته پس از انتصاب به حل درگیری‌ها بین افراد فاقد زمین در کشور متعهد شده بود. به گفته این وزیر،

دولت به افرادی اولویت می‌دهد که برای مسکن و کشاورزی به زمین نیاز دارند. اما دولت همچنان باید تعادلی بین استفاده از زمین و حفاظت از محیط‌زیست ایجاد کند.

جنگل‌های مانگرو از سواحل در برابر توفان، طغیان دریا و سونامی محافظت می‌کنند. آن‌ها همچنین کربن را جذب می‌کنند و محل پرورش ماهیان جوان هستند. این جنگل‌ها یکی از منابع مهم امرار معاش جوامع ساحلی به شمار می‌روند. در اوایل سال جاری، جامعه‌ای در شمال تایلند به دلیل تلاش‌های خود برای حفاظت از جنگل‌های تالابی مانگرو، و متوقف کردن توسعه صنعتی در آن، موفق به دریافت جایزه بین‌المللی شد.

منبع:

کانال اخبار آسیا

<https://www.channelnewsasia.com/news/asia/thailand-mangrove-forest-conservation-landless-indigenous-13567522>